



הם לא העתגנו

ריות השולט בלב הריקה והקצין המוטרד השולט ב־
סוריה המסוכסכת. פירסם הודעה קיצונית בגד תוכנית
חוסין.

אילו נוסחה הודעה זו ענייני איבו המושי
בע של אל־סאדאת, לא יכלה להיות מבשרה
יותר.

נאמר בה כי „אין שום זכות לשום גורם (ערבי)
להגיע על דעת עצמו לפיתרון נפרד או כולל (עם יש
ראל). אלא מבעד לאיסטראטגיה הערבית הכוללת, שהי
איסטרטגיה של הפיראון היא אחד מאמצעי וחלק
בלתי־נפרד ממנה.”

זוהי ספין בגב המגמה המצרית להגיע
לידי הסדר חלקי או כולל עם ישראל. ההרכב
מסר כאן אל־סאדאת דעראסאת זכות־יטו ער
מדיניותו.

להלן מתנגדים הנשיאים „לכיתור המולדת הערבית”
— כשם שבגין מתנגד ל„חלוקתה מחדש של ארץ־יש
ראל.”

הם קובעים שהמאבק הערבי נועד „להבטיח את
זכויות העם הפלסטיני על מולדתו... ולבצע את משי
מותיהם נגד ישראל.” נוסח זה כימטט מקביל לנוסחת
בגין: „זכות העם היהודי לארץ־ישראל אינה ניתנת
לעירעור.”

כדומר: החיפך ממה שדורש האינטרס
המצרי, לא רק לדעתו, אלא לדעת מנהיגי מצי
ריים עצמה.

אם כן, מדוע? מדוע חתם על הצהרה זו?
השיקול המכריע נבע, בלי ספק, מן המאבק הפנימי
ערבי. אל־סאדאת רצה לדפוק את איבו במאבק זה.
הוא לא תקף את חוסין בגלל התוכנית,
אלא את התוכנית בגלל חוסין.

שיקול שני גנע ליחסי מצריים עם סוריה ולוב. ה־
שתיים דרושות לאל־סאדאת כדי לקיים את מעמדו ה־
כיר בעולם הערבי. התמיכה הכספית של לוב חשובה
לו אף היא.

השיקול השלישי נוגע לפיראון. מצריים לא רצתה
להניח לחוסין להפוך לפטרון הפלסטינים. כדי למנוע
זאת, קרא אל־סאדאת חזרה לעראפאת, והסתמך עליו.
למרות שעראפאת מתנגד בפומבי להחלטת מועצת־הבי
טחון 242, שהוא אבן־הפינה של המדיניות המצרית.
בסדר־הכל: תרגיל מוכחש של מדיניות

פניס־ערבית, תוך התעלמות גמורה מן הצרכים
העממיים של מדיניות־החוק, הקיבעת את גור
המדינה המצרית לחיים ולמוות.

הזואי ויכולנו לומר שאצלנו זה אחרת. שאצלנו
פועל ההגיון הצלול, שאצלנו נשכחים כל החשבו
נות הפנימיים כאשר מוכרעים העניינים הנוגעים לגורל
האומה.

השבוע קרה החיפך.
כל מגמות המדיניות המוצהרת של הממשלה ציו
עליה, השבוע, לשחוק.

אולם גולדה מאיר לא שתקה. היא תקפה את תוכ
נית־חוסין בחימה שפוכה, מבלי להציג מולה שום תוכ
נית אחרת שתספק את הפלסטינים ותביא לפיתרון.
מדוע?

גולדה רצתה להבטיח את עצמה מפני ההתקפה ה־
צפויה של גח”ל, שבו שולט החצי החרוטי (כ־11% של
הציבור). היא נדחפה בכנסת על־ידי סיעה קטנטנה שבי
תוך המפר”ל (כ־15% בתוך המפלגה שיש לה ביחד פחות
מ־10% של הציבור — כלומר, בסך הכל 1.5%).

היתה כאן בניעה לשיקולים קטנטנים ש־
קיום קואליציה מפוקפקת, וש־למערכת היח
סים בינה ובין אופוזיציה חרושה.

על מיוזה זה הוקרב עניין לאומי חיוני.

מזן וכן שמתחת לרובד הפוליטי יש רובד פסיכולוגי
עמוק יותר.

גולדה לא יכלה לעשות מה שעשתה השבוע, אילו
רצתה באמת, בכל נימי נפשה, להגיע לשלום ולהחזיר
שטחים.

אל־סאדאת לא יכול היה לעשות מה שעשה, אילו
כבר הצליח להתנער כליל מירושות העבר, ואילו היה
כבר מוכן לגמרי, מבחינה נפשית, להושיט יד לישראל.
גם מחשבה זו מוכילה לכיוון שהיתווה ז’קי
הרצוג באותה שיחה: „המאבק המכריע הוא
הפנימי — משני עברי קו־החזית.”

אבל בזה לא תם האבסורד.
ההנהגה המצרית פעלה נגד האינטרסים הבולטים
ביותר של עצמה, כפי שבוטאו זה עתה על־ידי דובריה
העיקריים. היא כרתה את הענף שעליה היא מבקשת
לשבת.

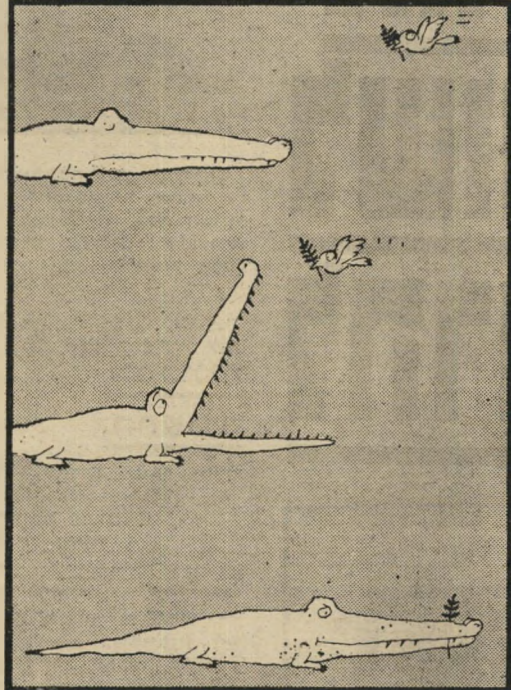
ההנהגה הישראלית עשתה את אותו הדבר
בריוק.

מכאן שיש לנו הבדלה בין שני הסברים אפשריים:
או שגם אל־סאדאת וגם גולדה מאיר יצאו
מדעתם — או שהם פעלו השבוע דא התחשי
בות בעניין העומד להכרעה, מתוך שיקולים
פנימיים גרידא.

קשה להאמין ששני מדינאים גדולים כאלה השתגעו
בעת ובעונה אחת. הרי זה נוגד את תורת הסיכויים.
ממילא אין מנוס מן ההסבר השני.

ההנהגה המצרית, בראשות אל־סאדאת, זקוקה
באופן דחוף לשלום. כל חייה תלויים בכך.
היא עצמה יודעת זאת היטב.

יתר על כן: כמה מדובריה הראשיים, כמו חסין
הייכל, אמרו את הדבר בפה מלא. הוא הזהיר את הציר



בור המצרי לבל תללות שום תיקווה במלחמה או בלחץ
אמריקאי.

אמנם, ההנהגה המצרית לא אמרה עדיין בגלוי וב־
צורה חד־משמעית שהיא מוכנה לשאת ולתת עם ישראל
פנים אל פנים. אך אין כל ספק שהיא יודעת שבמהלך
הדברים זהו דבר בלתי־נמנע, אפילו יתחיל המשא־והמתן
בדרך עקיפה.

לפיכך, עם כל איבתה למישטר חוסין, היתה ההג
הגה המצרית צריכה לשמוח על כך שנמצא עוד שליט
ערבי המוכן ללכת באותה דרך, להגיע לידי הסדר עם
ישראל ולכרות עימה שלום.

יוזמת רבים — חצי סכנה.

בדרך לשלום, עומד בפני מצריים מכשול גדול. היא
התחייבה פעמים ללא־ספור שלא לבגוד בעניין הערבי,
ולדאוג לפיתרון הבעייה הפלסטינית. לכן כל פיתרון
של בעייה זו — פיתרון אמיתי, ואפילו פיתרון מדומה —
מקל על מצריים לפעול בהתאם לאינטרסים שלה.

מה גם שהמצרי ברחוב אומר בגלוי, לכל המעוניין
לשמעו: „לעזאזל הפלסטינים! הם גרמו לנו רק צרות,
והם גם כפויי־טובה! הגיע הזמן שנדאג סוף־סוף לאר־
צנו שלנו!”

מכך הבחינות, היה נשיא מצריים צריך
לשתוק השבוע, להניח דעניינים להתגלגל.

אבל הוא עשה את ההיפך הגמור.
אחד עם שני עמיתיו בפדרציה, הצעיר חסר־האח

ל עקוב הרצוג, שהלך לעולמו לפני ימים מעטים,
היה אחד התופעות הנדירות ביותר בצמרת הביורור
קרטיה והפוליטיקה: אדם חושב.

הוא חיפש מנע עם אנשים בעלי דיעות שונות —
לא כדי לשכנע אותם, אלא כדי לשמוע מפהם, לעמוד
על דרכי מחשבתם, ואף להשתכנע.

איש כזה היה בדתי־מאזים בהחלט למדא
תפקיד של יועץ ומנכ”ל משרד ראש־הממ
שדה בימי שירותו של הגברת גולדה מאיר.

אולם היה זה תענוג אינטלקטואלי להיפגש עימו ול־
שוחח עימו. תוך חיכוך עם מחשבותיו ושאלותיו, הת
בהרו והתעמקו גם מחשבות בני־שיחו.

זה קרה לי לא פעם. לא רק במיקרים הנדירים כש־
ניגשתי אליו, כדי להעיר את תשומת־לבו לעניין מסוים,
אלא גם במיקרים שבהם היקש הוא עצמו להיפגש עימי.

כדי לחקור אותי אודות גישתי לעניין הפלסטיני ול־
עניינים אחרים.

באחת השיחות האלה נזכרתי השבוע, נר
כח הדברים המוזרים שהתרחשו נגד עינינו.

הרצוג הצדיק את דעתי בעניין זה, ותוך כדי כך
הפליט שתמשה פועלת בעניין זה, כמו בעניינים רבים
אחרים, לא על פי שיקולים אובייקטיביים, אלא תחת
לחץ מאמריהסתה בעיתונים.

מכאן התגלגלה השיחה דעניין המעסיק
אותי יותר ויותר בשנים האחרונות: היחס בין
מדיניות־החוק של המדינה ובין ענייני־הפנים
שלה.

הרצוג (או „ז’קי”, כפי שקראו לו הכל) פיתח תי
אוריה, שננתה לי מאז מוזן רב למחשבה.

הוא טען: רוב ההיסטוריונים דקו באי
הכנת המאורעות, מפני שהתעלמו מן ההשפעה
המכרעת של ענייני־הפנים על ענייני־החוק,
בכז הארצות ובכז התקופות.

כמשל הביא את התנהגותה של בריטניה, שגרמה
למלחמת־העצמאות האמריקאית, מקובל להניח שבגור
השלישי, המלך הבריטי דאז, נהג בטיפשות עילאית.

כתוצאה מאיולתו, כך אמרים ההיסטוריונים, איבדה
בריטניה את הארץ העצומה שהפכה ארצות־הברית.

אולם, שאל הרצוג, האמנם היה גורל פנוי לחשוב
על בעיית־אמריקה לגופה? או שמא היה כפוף ללחץ
דעת־הקהל הבריטית, לחשבונות פוליטיים פנימיים, ש־
נראו לו באותו רגע חשובים יותר?

„מי שרוצה להבין מה קרה”, אמר הרצוג, „צריך
לקחת את רשימת חברי הפרלמנט דאז, עליו לבדוק מה
אירע במחזור־הבחירה של כל אחד מהם. מה אמרו בו
חריו? מה היתה עמדת הגורמים שבהם היתה תלויה
בחירתו מחדש?”

בקיצור (אם לכטא בצורה פשטנית את
אשר אמר לי) התכוונה הנוראה ביותר בתול
דות בריטניה נגרמה על־ידי פוליטיקאים קטני
טנים, שהיו כפופים להצבים קטנטנים של אי־
שיומסח קטנטנים, שלא היה להם מושג ער
העניין העצום שעמד להכרעה היסטורית.

כרים נבונים אלה צפו השבוע בזכרוני, כאשר
ניסיתי להסביר לעצמי את המציאות הגרוטסקית
ממש, שנרקמה לנגד עינינו בעיקבות הודעת המלך
חוסין.

בהרפתני נוצרה חזית משותפת של יאסר
עראפאת ומנחם בגין, אנוואר אל־סאדאת וגור
ה מאיר.

לא היה חסר הרבה כדי שישתתפו בוועידת־סיגה
מרחבת משותפת, תחת הסיסמה: „בוו לתוכנית חוסין!
הלאה מיוזמת האימפריאליזם! מוות למלך!”

אז שטענות עראפאת־סאדאת היו הפוכות
מפטענות גולדה־בגין.

אלה טענו שחוסין רקם מזימה עם הציונים, כדי
לחסל את מלחמת־השיחורור הפלסטינית ולעשות שלום
עם ישראל.

ואלה טענו שחוסין רקם מזימה אם אויבי ישראל,
אימץ לעצמו את כוונת הפיראון, „לשחרר” את אדמות
ישראל, והתכחש לדעיון השלום.

מזור, לא כן?